

скими работниками. Вот причина, почему обеспечение качества в медицинских вузах должно быть тесно взаимоувязано с результатами и основано на обеспечении качества в медицинских учреждениях. Существуют разные конкретные модели оценки обеспечения качества медицинских вузов.

Таким образом, можно сделать вывод, что ЕПВО должно выработать европейскую Стандартную модель.

УДК:

e-mail: sagird53@gmail.com

Дрига Сергій Георгійович
д-р екон. наук, професор
НДЕІ Мінекономрозвитку
України

Driga Serhii
Doctor of Science in Economics
The SRIE at the Ministry
of Economic Development
and Trade of Ukraine

**ШЛЯХ УКРАЇНИ ДО ЄС:
ПОДОЛАННЯ МЕЖІ
ДЕЛІМАТАЦІЇ ЦІННОСТЕЙ
ДВОХ ЕКОНОМІЧНИХ
СИСТЕМ**

**UKRAINE'S PATH TO EU:
OVERCOMING THE
BORDERLINE DELIMITATION
VALUES OF TWO ECONOMIC
SYSTEMS**

Анотація. Переважна більшість держав сучасного світу відносяться до «природних держав», які обмежують насильство за допомогою політичного маніпулювання економікою для створення привілейованих груп інтересів. Це дозволяє обмежити застосування насильства впливовими індивідами, але одночасно створює перешкоди для економічного і політичного розвитку. У протилежність такому порядку розвинуті держави удосконалюють суспільний устрій на засадах відкритого доступу економічним і політичним організаціям, стимулюючи політичну та економічну конкуренцію.

Ключові слова: обмежений і відкритий доступ до ресурсів, суспільна рівновага, конкуренція, державний раціоналізм, економічний розвиток.

Abstract. A great majority of the countries that constitute the today's world belong to the «natural states» that tend to limit violence through political manipulation of the economy in order to create privileged interest groups. It allows those countries to restrict the use of violence by influential individuals, but simultaneously hinders its economic and political development. In contrast, the developed countries tend to improve their social and institutional systems by creating open access conditions for the economic and political organizations and promoting political and economic competition.

Key words: limited and open access to resources, social equilibrium, competition, state rationalism, economic development.

Майже чверть століття з вищих ешелонів державної влади лунають маніфести щодо необхідності прийняття заходів, планів,

програм, маршрутних карт, законів тощо, які мають забезпечити розвиток вітчизняної економічної системи, створити механізм, що перманентно продукує високу результативність господарського механізму і всього суспільного устрою України. На жаль, реалії життя доводять абсолютно зворотні результати. Очевидна неефективність державного менеджменту нерідко пов'язується представниками влади з кризою наукової економічної думки (при цьому залишається незрозумілим ця криза стосується вітчизняної, європейської чи світової економічної науки), яка мала би надавати обґрунтовані пропозиції щодо формування такого типу суспільного устрою, який би забезпечував позитивну динаміку розвитку і в економічній, і в соціальній площині.

Існування різних наукових напрямів, у межах яких науковці-економісти намагаються дати відповіді на однакові питання щодо формування ефективної суспільної соціально-економічної системи, засвідчує перш за все плюралістичний характер розвитку економічної науки, яка вивчає найскладніші суспільні явища. Плюралізм в науці давно класифікований як перевага, сильна сторона науки. Проте очікування державних мужів від науки цілком зрозумілі — це термінове отримання відповідей на будь-які питання, що виникають у практиці державного управління. І нікого не хвилює, що більшість відповідей, наприклад, у стилі неокласики, переважно є вельми задовільними (або значимі при дуже жорстких обмеженнях), головне — вони є, у протилежність, наприклад, інституціоналізму, який дорікають за те, що він не дає відповідей на всі питання, що виникають перед дослідниками. Коуз абсолютно вірно визначив, що «бажання бути корисним своїм ближнім — мотив, звичайно шляхетний, оскільки неможливо впливати на політику, якщо ти не даєш відповідей. Так з'явилися державні економісти, тобто люди, які дають відповідь, навіть коли відповіді не існує» [1].

При цьому відбувається дискредитація економічної науки, особливо, її базових постулатів, які визнаються представниками різних наукових шкіл і напрямків і які їх об'єднують в єдине наукове економічне середовище.

Найвагомішим з фундаментальних постулатів економічної науки, в мажах якого знаходяться відповіді на питання щодо формування і подальшого розвитку ефективної суспільної системи, є усвідомлення того факту, що у сучасному світі домінують лише два типи суспільного устрою [2]. Перший тип формується і існує за принципами системи обмеженого доступу до ресурсів. До цього типу організації суспільного устрою відноситься щонайменше

4/5 країн світу. Решта країн створили і постійно удосконалюють інший тип суспільного устрою — на засадах системи відкритого доступу до ресурсів.

Суспільна рівновага в системах відкритого доступу забезпечується відкритою конкуренцією, свободою створення різноманітних підприємницьких форм і верховенства права. Такі суспільства використовують конкуренцію та державні інституції для дотримання конституційних прав, включаючи загальний політичний контроль за всіма організаційними формами з можливим застосуванням примусу, але тільки за згоди переважної більшості суспільства. За цими цінностями формуються і еліти суспільства.

Протилежністю системи відкритого доступу є система обмеженого доступу, яка суспільну рівновагу утримує принципово іншим механізмом. Базовими цінностям цього механізму є розподіл сфер економічного впливу між елітами з метою отримання певної частки надприбутків. При цьому, еліти зацікавлені переважну більшість часу співіснувати мирно, оскільки добросовісна конкуренція зменшує їх надприбутки. Укорінення непорушності порядків отримання надприбутків еліти досягають встановленням своїх правил гри: не допускати конкуренцію та обмежувати доступ для нових гравців. У країнах, де домінує порядок «ренти» та «обмеженого доступу», характеризуються незначним економічним ростом, малою кількістю підприємств, системою відносин, які будуються за принципом сімейних та особистих привілеїв, неоднорідністю примусів до виконання законів і незахищеністю прав власності. Це і є субстанційними цінностями, на яких розбудовується система обмеженого доступу у протилежність системі відкритого доступу та вільної конкуренції.

Цим пояснюється ментальна відмінність поведінки еліт у різних системах. Еліти країн-лідерів сучасного світу не просто орієнтовані, а креативно «загострені» на творчу руйнацію застарілих методів отримання прибутків і системне створення інновацій. У контексті з бізнес-елітами набуває відповідного раціоналізму і держава, яка орієнтується на розвиток, стимулює довготривалу підприємницьку перспективу. Враховуючи, що для розвитку потрібно більше ресурсів, ніж можуть забезпечити приватні ринки капіталу, держава бере на себе функцію мобілізації відсутніх ресурсів і значні ризики, пов'язані з інноваційними зрушеннями. Держава діє як сурогатний підприємець: впроваджує необхідні правила та інструменти соціального контролю, які істотно знижують інвестиційні і підприємницькі ризики. Бюрократи в країнах, орієнтованих на розвиток, максимізують не власний, а загальний добробут, і тому просувають

економічний розвиток, а не перешкоджають йому. Тому ці країни успішно розвивають, а переважна кількість країн світу стагнує, завдяки «хижацькій» ментальності еліт.

Україна відноситься до країн, чий тип суспільного устрою розбудований за класичною схемою системи обмеженого доступу. Тому вітчизняні еліти патологічно «загострені» на отримання величезної ренти виключно для особистого користування з безвідповідальною неповагою навіть до мінімального рівня добробуту громадян України. Правила гри, що ними встановлені, не є раціональними з точки зору пріоритетів суспільного розвитку, оскільки формування бюрократії відбувається за родовою ознакою (трайбалізм) і державні службовці при розподілі ресурсів використовують своє становище для того, щоб заробити гроші собі і родичам (непотизм).

Логічно, що в порядку речей, у таких системах, хабарництво і «відкати». Концентруючи увагу на отриманні надприбутків, вищий щабель еліти втрачає контроль над підлеглими, середньою ланкою держслужбовців, які займаються тим самим на своєму рівні (наприклад, проведення «квазітендерів» на держзамовлення наприкінці року). У результаті, за двадцять чотири роки незалежності України, жодний проект або програма не була виконана.

Формування та існування суспільної системи на засадах обмеженого доступу до ресурсів «допускає тіняву або явну коаліцію режиму з опозиційними партіями, силами та окремими депутатами. Еліти знають, що насильство скоротить їх ренту, вони мають стимул не битися один з одним. Більше того, будь-яка еліта усвідомлює, що інша еліта має ті самі стимули. Таким чином, у звичайному стані політична система управляє економічною, використовуючи її для створення ренти, яка укріплює політичний порядок» [3].

В таких умовах пересічні громадяни потерпають від жорстокої експлуатації з боку національної еліти і не мають жодного шансу для реалізації власних інтересів. Суспільство впадає у депресію, у песимізм, при одночасному зростанні потенції протестних настроїв, які з часом знаходять прояв у насильницьких способах впливу на владу, аж до збройного повстання. Події, що почалися з кінця 2013 року в Україні є переконливим доказом, що країна знаходиться у примітивному форматі організації суспільного устрою — на засадах системи обмеженого доступу до ресурсів.

Це і є відповідь щодо унеможливлення будь-яких спроб щодо перспектив появи нових моделей підприємств, інноваційного підприємництва, системного нарощування результативності їх діяльності, потенціалу і розвитку у сучасній Україні в умовах домінуван-

ня засадничих принципів системи обмеженого доступ до ресурсів. Просте пере завантаження влади, про яке так часто лунають заклики, також нічого суттєвого не гарантує суспільству у його очікуваннях. Перш за все треба радикально змінити політико-економічну систему, утворивши її на засадах системи вільного доступу до ресурсів. А така система сама буде продуцентом адекватних їй еліт та державних інституцій. І тільки після цього, наші конференції, «круглі столи», форуми щодо перспектив розвитку України набудуть реального змісту. І, на завершення. Неможливо побудувати інноваційну, першосортну державу, економіку, чи компанію якщо застосовувати ментальність другого сорту. Для цього треба працювати над новими цінностями. Вільний доступ до ресурсів і є цінністю ринкової економіки, це її субстанція на цінність.

Література

1. Коуз Р. Экономика организации отрасли: программа исследования / Фирма рынок и право. — М., 1993. — С. 62.
2. Дуглас С. Норт, Джон Джозеф Уолліс, Стівен Б. Вебб і Беррі Р. Вейнцас. Система обмеженого доступу в країнах, що розвиваються: новий підхід до проблем розвитку: [Електронний ресурс]. — 2012. — Режим доступу до документу — <http://ua.convdocs.org/docs/index-16624.html>
3. Савченко О. Економіка після Євромайдану: [Електронний ресурс]. — 2014. — Режим доступу до документу — <http://www.epravda.com.ua/publications/2014/02/11/419354/>

УДК 330.3

enenjev@gmail.com

**Євдокимова Ніна
Миколаївна,**

к.е.н., професор кафедри
стратегії підприємств,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима
Гетьмана», Україна

Yevdokimova Nina,

PhD in Economics, professor of
the Enterprise Strategy
Department
SHEE «Vadym Hetman Kyiv
National Economic University»,
Ukraine

МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОТЕНЦІАЛУ ПРИБУТКОВОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

MICROECONOMIC ANALYSIS OF POTENTIAL PROFITABILITY OF A SMALL BUSINESS

Анотація. Досліджено оцінку потенціалу прибутковості підприємства через аналіз виробничої функції і витрат вироб-

Abstract. Assess the potential profitability through analysis of production functions and production costs and identify op-